

JĘZYK POLSKI

Matura wewnętrzna 2011/2012

Tematy obowiązujące

w IV Liceum Ogólnokształcącym

im. Stefanii Sempołowskiej

w Lublinie

Literatura

1. Człowiek marionetką w teatrze świata. Przedstaw funkcjonowanie motywu, analizując wybrane utwory literackie.
2. Niezawinione cierpienie w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy motywu i uzasadnij jego funkcje na podstawie wybranych dzieł.
3. Literackie portrety ludzi szczęśliwych. Analizując wybrane utwory, omów różnorodne sposoby rozumienia szczęścia.
4. Uniwersalność postawy franciszkańskiej. Zaprezentuj temat na przykładach literackich z różnych epok.
5. Różne ujęcia motywu wędrowca. Dokonaj analizy funkcji tego motywu w wybranych utworach literackich.
6. Rozmowy z Bogiem. Przedstaw różne ujęcia i funkcje tego motywu na podstawie analizy wybranych utworów literackich.
7. Przyczyny i obraz buntu wobec Boga. Zbadaj temat na przykładzie wybranych utworów.
8. Wolność i odpowiedzialność człowieka za swoje wybory. Zaprezentuj sposoby przedstawienia tego problemu w literaturze różnych epok.
9. Interpretując wybrane utwory, przedstaw psychologiczny portret człowieka, który doświadczył tragedii II wojny światowej.
10. Wizerunek człowieka dotkniętego przez los. Porównaj wybrane utwory, określając różne sposoby pisania o cierpieniu.
11. „Ecce homo” (Oto człowiek). Przedstaw interpretację tego toposu, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
12. Podróż w głąb siebie - na wybranych przykładach literackich przedstaw, na czym polegało dojrzewanie bohaterów do samoświadomości.
13. Samotność i samotnicy w literaturze. Omów funkcjonowanie motywu, odwołując się do wybranych przykładów.

14. Bohaterowie literaccy różnych epok w poszukiwaniu sensu życia. Dokonaj analizy na podstawie wybranych utworów.
15. Niepogodzeni ze światem. Przedstaw literackie portrety bohaterów zbuntowanych i wyobcowanych.
16. W czym bohaterowie różnych epok odnajdywali sens życia? Omów zagadnienie w oparciu o analizę i interpretację wybranych utworów literackich.
17. Bohaterowie pozytywni w literaturze różnych epok. Przedstaw i oceń wybrane sylwetki w kontekście światopoglądu epoki.
18. Bohaterowie literaccy wobec trudnych wyborów moralnych. Analizując wybrane utwory, przedstaw rolę dylematów w kreacji postaci.
19. Jednostka uwikłana w historię. Na wybranych przykładach omów zależność losu bohaterów od czasów, w jakich przyszło im żyć.
20. Socrealizm jako sposób prezentowania rzeczywistości. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie.
21. Człowiek w sytuacjach ekstremalnych. Analizując wybrane utwory literatury polskiej i obcej, przedstaw różne postawy bohaterów.
22. Wpływ pieniądza lub / i / kariery na człowieka i jego życie. Omów temat, analizując wybrane utwory literackie.
23. Przedstaw i oceń sylwetki konformistów i karierowiczów jako bohaterów wybranych utworów literackich.
24. Literackie sylwetki społeczników. Przedstaw kreacje wybranych bohaterów w kontekście utworu i epoki.
25. Zaprezentuj zjawisko heroizacji i deheroizacji bohatera. Omawiając temat na podstawie wybranych utworów z różnych epok, określ funkcję tego zjawiska.
26. Obraz miasta. W wybranych utworach literackich przeanalizuj różne realizacje tego tematu i określ jego funkcję.
27. Funkcje opisów przyrody. Omów temat, analizując wybrane utwory literackie z różnych epok.
28. Przedstaw sposoby prezentowania w literaturze miast przeklętych i miast ukochanych.
29. Zdrada i jej konsekwencje. Dokonaj analizy zagadnienia na wybranych przykładach literackich.
30. W wybranych utworach literackich przeanalizuj różne ujęcia motywu miłości.
31. Dom rodzinny. Przeanalizuj różne ujęcia tego zagadnienia w wybranych utworach literackich.
32. Miłość rodzinna. Dokonaj analizy motywu, odwołując się do wybranych utworów.
33. Literackie portrety par małżeńskich. Przedstaw problem, analizując wybrane utwory.
34. Wizerunek dziecka w literaturze. Zbadaj kreacje dziecięcych bohaterów w wybranych tekstach literackich.

35. Literackie portrety ojców i synów. Na wybranych przykładach przedstaw sposoby ujęcia tego motywu.
36. Kobięcość – przekleństwo czy dar? Przedstaw sposoby ukazywania kobiet w literaturze.
37. Sposób kreowania narzeczonej i panny młodej w wybranych utworach literackich. Dokonaj analizy i określ funkcję tego motywu.
38. Stereotypy kobiecości i męskości w literaturze. Dokonaj porównania ujęć na podstawie wybranych utworów.
39. Analizując wybrane utwory literackie, zaprezentuj różne modele rodziny.
40. Konflikt pokoleń jako temat literacki. Zanalizuj ten problem na podstawie wybranych utworów.
41. Młodość jako temat literacki. Przedstaw sposób ujęcia motywu i jego funkcje w wybranych utworach z różnych epok.
42. Wizerunki przyjaciół. Analizując wybrane utwory literackie, przedstaw różne sposoby kreowania postaci.
43. Tradycja mitologiczna w literaturze. Zbadaj i omów funkcje nawiązania do mitologii w wybranych utworach literackich.
44. „Prywatne Ojczyzny” bohaterów literackich. Omów temat, wskazując funkcję, jaką pełni „mała ojczyzna” w życiu wybranych postaci literackich.
45. Różne modele patriotyzmu przedstawione w literaturze. Dokonaj analizy i określ funkcje tego motywu.
46. Sposoby prezentacji doświadczeń II wojny światowej w literaturze. Omów wybrane utwory i zbadaj cel przedstawienia tego tematu.
47. Powstanie styczniowe w literaturze. Dokonaj analizy i interpretacji sposobów przedstawiania tego wydarzenia na podstawie wybranych utworów.
48. Walka o niepodległość Polski. Dokonaj analizy sposobów przedstawienia motywu w wybranych utworach z różnych epok.
49. Martyrologia narodu polskiego. Przedstaw zadania tego motywu, analizując wybrane przykłady z literatury romantyzmu i współczesności.
50. Analizując wybrane utwory literackie, zaprezentuj różne wizerunki Sarmaty.
51. Problem dziedzictwa sarmackiego w literaturze epok późniejszych. Dokonaj analizy zjawiska i omów jego znaczenie.
52. Literatura w roli strażnika tożsamości narodowej. Analizując wybrane utwory, przedstaw sposoby pełnienia tego zadania.
53. Obrazy i ocena totalitaryzmu w wybranych utworach literackich XX wieku.
54. Rewolucja jako temat i problem. Przeanalizuj rolę tego zagadnienia w wybranych utworach literackich.
55. Bohater polskiego dramatu. Zanalizuj kreacje i funkcje dowolnie wybranych bohaterów.

56. Utwory - manifesty programowe. Dokonaj analizy i wyeksponuj funkcje manifestu literackiego w utworach z różnych epok.
57. Kolęda polska – od Karpińskiego po czasy współczesne. Przedstaw dzieje i rozwój gatunku na podstawie wybranych utworów.
58. Dramat współczesny wobec tradycji gatunku. Analizując temat, wykorzystaj wybrane przykłady.
59. Parabola i jej funkcje w literaturze XX wieku. Zbadaj temat na wybranych przykładach.
60. Groteska sposobem prezentowania rzeczywistości. Analizując wybrane utwory literackie, określ jej zadania.
61. Na podstawie analizy wybranych utworów omów zadania ironii w literaturze.
62. Sposoby kreacji bohaterów w powieści kryminalnej. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
63. „Z kogo się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie.” Zanalizuj funkcje komizmu i satyry w wybranych utworach literackich.
64. Kabaret - rodowód i cechy. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
65. Felieton i jego mistrzowie. Analizując wybrane utwory, przedstaw literackie wartości tego gatunku.
66. Literatura zwierciadłem doświadczeń generacyjnych Polaków. Dokonaj analizy tematu w oparciu o wybrane przykłady.
67. Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu.
68. Polskie wady narodowe ukazane w literaturze. Analizę wybranych utworów z różnych epok przedstaw w kontekście tych epok.
69. Postać rycerza serio i parodystycznie. Zinterpretuj funkcje tego motywu na podstawie wybranych utworów.
70. Różne wizerunki władcy. Przedstaw zadania tego motywu w wybranych utworach literackich.
71. Motyw podróży w literaturze. Omów jego funkcje, analizując wybrane przykłady.
72. „Memento mori” w literaturze średniowiecza i baroku. Zbadaj funkcjonowanie motywu w wybranych utworach.
73. Wpływ sił nadprzyrodzonych na życie człowieka. Dokonaj analizy i określ funkcje motywu w wybranych dziełach literackich.
74. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze - omów sposoby ich przedstawienia i funkcje w wybranych utworach.
75. Folklor jako inspiracja w utworach literackich. Przedstaw temat, analizując wybrane teksty.
76. Twórczość J. Kochanowskiego w tradycji literackiej późniejszych epok. Przeanalizuj temat na przykładzie wybranych utworów.

77. Biografia jako klucz do odczytywania twórczości pisarza (na przykład: J. Kochanowskiego, A. Mickiewicza, C.K. Norwida, F. Dostojewskiego, J. Conrada, Z. Herberta, W. Szekspira). Przeanalizuj i omów związki biografii z twórczością wybranego pisarza.
78. Motyw cierpienia. Przedstaw temat na podstawie wybranych utworów.
79. Cechy i zadania pamiętnika jako części dzieła literackiego. Zanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach. / prop. ucznia /
80. Motto jako klucz do interpretacji dzieła literackiego. Zanalizuj funkcje motto w wybranych utworach.
81. Motywy fantastyczne w literaturze różnych epok. Zbadaj ich funkcjonowanie na wybranych przykładach.
82. Sonet i jego mistrzowie. Analizując wybrane utwory, przedstaw tematykę tego gatunku.
83. Walka o formę. Przedstaw awangardowe poszukiwania wzoru narracji funkcjonalnej wobec współczesnego świata.
84. Fantastyka i realizm jako dwie metody opisywania świata. Zanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych tekstów literackich.
85. Literatura fantasy jako wyraz ludzkiej potrzeby magii, tajemnicy, mitu. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
86. Modlitwa jako temat i motyw w literaturze. Zbadaj funkcjonowanie motywu, analizując wybrane utwory.
87. Omów wpływ filozofii na literaturę, odwołując się do wybranych przykładów.
88. Poeta jako bohater literacki. Przedstaw motyw, analizując wybrane przykłady.
89. Odwołując się do wybranych przykładów z różnych epok, przedstaw funkcjonowanie motywu snu.
90. Przedstaw rolę utopii i antyutopii w wybranych utworach literackich.
91. Literatura w służbie ideologii. Scharakteryzuj zjawisko na przykładzie twórczości wybranych autorów.
92. Różnorodne ujęcia i funkcje motywu pracy. Przedstaw zagadnienie na przykładzie analizy utworów z różnych epok.
93. Walka dobra ze złem jako temat literacki. Omów zagadnienie, analizując różne ujęcia tego motywu.
94. Problem winy i kary. Przedstaw funkcjonowanie motywu, analizując wybrane utwory.
95. Rola poety / pisarza w różnych epokach. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych dzieł literackich.
96. Sylwetki Żydów w literaturze polskiej. Zaprezentuj temat, analizując wybrane utwory literackie.
97. Wpływ zbrodni na psychikę człowieka. Przedstaw temat, analizując kreacje wybranych postaci literackich.

98. Analizując „Wesele” i „Tango”, przedstaw je jako dramaty obrazujące inteligencję polską.
99. Kamienny? Zadzumiony? Inny? Analizując utwory literackie XX wieku, zaprezentuj kreacje świata przedstawionego.
100. Motyw Arkadii - przedstaw jego literackie ujęcie i określ funkcję w utworach wybranych z różnych epok.
101. Na podstawie wybranych utworów przedstaw funkcjonowanie motywu apokalipsy.
102. Symbolika tańca w literaturze. Analizując wybrane utwory, przedstaw funkcje tego motywu.
103. Kulinaria w literaturze. Omów funkcje tego motywu, analizując wybrane utwory.

Związek literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Cztery pory roku w literaturze, malarstwie i muzyce. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
2. Kreacja i rola bohatera w literaturze fantasy i filmach sensacyjnych. Analizując zagadnienie, odwołaj się do wybranych dzieł.
3. Bohaterowie horrorów – na wybranych przykładach dzieł literackich i filmowych, zanalizuj różne sposoby ich kreowania.
4. Symbolika lotu. Przedstaw sposoby funkcjonowania motywu w literaturze i sztuce.
5. Sposoby manipulacji człowiekiem. Przedstaw temat, analizując wybrane dzieła literackie i filmowe.
6. Polaków portret własny. Porównaj wizerunki Polaków, analizując wybrane dzieła literackie, malarskie lub filmowe. / prop. ucznia /
7. Bohater literacki a jego kreacja filmowa lub teatralna. Dokonaj analizy tematu na podstawie wybranych dzieł.
8. Bohaterowie drugiego planu. Wyjaśnij ich rolę w wybranych dziełach literackich i filmowych.
9. Antybohater w literaturze i filmie. Omów sposoby jego kreacji i funkcje, analizując wybrane przykłady.
10. Różne wizerunki świętego. Porównaj je, analizując wybrane dzieła.
11. Legendy polskie i ich artystyczne realizacje. Prześledź sposoby ujęcia motywu, odwołując się do wybranych tekstów kultury. / prop. ucznia /
12. Lubelszczyzna wykreowana w sztuce. Dokonaj analizy sposobu prezentacji motywu w wybranych dziełach.
13. Sztuka w funkcji utrwalania dziedzictwa przeszłości. Wybierz dowolne dzieła sztuki i dokonaj analizy problemu.

14. Impresjonizm w malarstwie i literaturze. Zbadaj jego przejawy i funkcje na wybranych przykładach.
15. Funkcja symbolu w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy na podstawie dzieł literackich i plastycznych.
16. „Biblia” jako źródło wzorów i wartości. Omów funkcje motywów biblijnych, analizując wybrane dzieła literackie i malarskie.
17. Motyw tańca w literaturze i sztuce. Zanalizuj na wybranych przykładach.
18. Motywy mitologiczne w literaturze i malarstwie. Omów ich funkcje, analizując wybrane dzieła.
19. Omów motyw ikaryjski w literaturze i sztuce. Określ jego funkcje w analizowanych dziełach.
20. Wieś jako temat literacki i malarski. Zbadaj funkcję motywu w wybranych dziełach.
21. Pejzaż górski i jego funkcje w literaturze i sztuce. Dokonaj analizy tematu na podstawie wybranych dzieł.
22. Topos ogrodu w literaturze i malarstwie. Przedstaw różne sposoby jego wykorzystania, analizując wybrane dzieła.
23. Filmowe adaptacje lektur szkolnych. Przedstaw swoją ocenę i określ, czy takie adaptacje zaspakajają Twoje oczekiwania.
24. Dzieło literackie a jego filmowa adaptacja. Zbadaj i oceń na wybranych przykładach.
25. Obrazy miasta jako przestrzeni życiowej. Dokonaj analizy dzieł literackich, malarskich i filmowych.
26. Przedstaw różne ujęcia motywu karnawału w dziełach literackich, malarskich lub filmowych.
27. Przedstaw literackie i malarskie wizerunki Boga na podstawie analizy wybranych dzieł.
28. Przedstaw literackie i malarskie wizerunki Matki Boskiej na podstawie analizy wybranych dzieł.
29. Związki literatury i muzyki. Zaprezentuj i wykaż funkcję wzajemnych wpływów obu dziedzin sztuk.
30. Różne ujęcia motywu pożegnania. Zanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych dzieł literatury i sztuki.
31. „Ludzie ludziom zgotowali ten los” – przedstaw sposoby realizacji motywu na podstawie wybranych dzieł literackich i filmowych.
32. Analizując wybrane dzieła, przedstaw motyw anioła i jego funkcje w literaturze i sztuce.
33. Wierzenia ludowe w literaturze i sztuce. Zaprezentuj i omów ich funkcje na podstawie wybranych dzieł.
34. Najsyńniejsze pary miłosne w literaturze i filmie. Przeanalizuj zasady tworzenia ich portretów.
35. Symbolika lustra w literaturze i sztuce. Omów wykorzystanie motywu, analizując wybrane dzieła.

Język

1. Imiona modne, pretensjonalne i zapomniane. Przedstaw temat, zwracając uwagę na etymologię zaprezentowanych przykładów.
2. Na wybranych przykładach zanalizuj język komentatorów sportowych.
3. Analizując zgromadzone przez siebie przykłady, omów język i jego rolę w reklamie medialnej.
4. Szyldy i reklamy na ulicach Twojego miasta. Oceń ich poprawność i skuteczność językową.
5. Sztuka przekonywania a manipulacja językowa. Omów sposoby wykorzystania środków językowych na podstawie tekstów wybranych ze współczesnych mediów.
6. Język e-maili i Internetu. Omów temat na podstawie analizy wybranych przykładów.
7. O językowych cechach propagandy. Zbadaj zagadnienie na wybranych przykładach i przedstaw swoje obserwacje.
8. Rola przysłów i aforyzmów w utworze literackim. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
9. Współczesne zapożyczenia angielskie. Na wybranych przykładach przeanalizuj sposoby adaptacji anglicyzmów i ustosunkuj się do zasadności ich wprowadzania do polszczyzny.
10. Tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny. Omów zagadnienie i zilustruj je przykładami.
11. Język mojego środowiska. W oparciu o zgromadzony materiał, zbadaj jego zgodność z ogólnopolskimi normami językowymi.
12. Język współczesnej piosenki młodzieżowej. Zbadaj dominującą funkcję tekstów i oceń ich wartość estetyczną.
13. Błędy językowe w prasie współczesnej. Zbadaj zagadnienie na wybranych przykładach.
14. „Skrzydlate słowa” w języku współczesnego Polaka. Zaprezentuj i omów ich funkcję na wybranych przykładach.
15. Neologizmy B. Leśmiana. Zbadaj ich budowę słowotwórczą i określ funkcje w wybranych utworach.
16. Zbadaj i omów na przykładach współczesnej prasy młodzieżowej cechy języka młodego odbiorcy.
17. Pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu. Przedstaw etymologiczną i językową analizę zgromadzonego przez siebie materiału.
18. Przedstaw językowe sposoby wyrażania uczuć w listach Twojego pokolenia i pokolenia romantyków (np. A. Mickiewicza, J. Słowackiego, C.K. Norwida, F. Chopina, Z. Krasińskiego).
19. Język i styl listów miłosnych w epoce baroku i romantyzmu. Przedstaw zagadnienie w oparciu o wybrane przykłady.
20. Zbadaj i scharakteryzuj język wybranych postaci literackich, uwzględniając ich pochodzenie społeczne.
21. Gra słowem w poezji XX wieku. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych przykładów.
22. Język ezopowy i jego funkcje w literaturze XIX w. i XX w. Przeanalizuj i omów na przykładach.

- 23.** Ślady staropolskiej fonetyki i fleksji we współczesnym języku polskim. Zbadaj zagadnienie na wybranych przykładach.
- 24.** Zbadaj językowe sposoby osiągania komizmu i humoru w wybranych tekstach literackich.
- 25.** Stylizacja językowa w dziełach literackich. Omów rodzaje stylizacji, cechy i funkcje w wybranych utworach literackich (np. H. Sienkiewicza, S. Wyspiańskiego, E. Redlińskiego).